

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3386

Vragen van het lid **Futselaar** (SP) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het bericht «Warme zomer op komst, met veel droogte»* (ingezonden 11 mei 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 1 juli 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 2912.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Warme zomer op komst, met veel droogte»?¹

Antwoord 1

Ik ben bekend met de berichten dat er een hete en droge zomer voorspeld wordt.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de aanpak van hittestress bij dieren tijdens transporten met urgentie opgepakt dient te worden nu de temperaturen weer stijgen?

Antwoord 2

Ik deel deze mening. Het voorkomen van welzijnsproblemen bij diertransporten bij extreme warme temperaturen heeft altijd mijn aandacht en de voorbereidingen op de komende zomer zijn getroffen.

Vraag 3 en 4

Kunt u de Kamer voorzien van een update over de voortgang van de aanpassing van de sectorprotocollen ten aanzien van extreme temperaturen, zoals door u toegezegd in de beantwoording van het schriftelijk overleg over het rapport «Op de bres tegen hittestress» van de Dierenbescherming en Eyes on Animals?²

Hebben de geplande overleggen over de sectorprotocollen van oktober 2019 plaatsgevonden en zijn de voorstellen voor aangepaste protocollen reeds door alle sectorpartijen aangeleverd? Zo ja, bent u bereid om de Kamer te informeren over de inhoud van de sectorvoorstellen. Zo nee, waarom niet?

¹ Metro Nieuws, 3 mei 2020, «Warme zomer op komst, met veel droogte» (<https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2020/05/warme-zomer-op-komst-met-veel-droogte>)

² Kamerstuk 28 286, nr. 1059, p. 3

Antwoord 3 en 4

De geplande bijeenkomst in oktober 2019 is niet doorgegaan vanwege het uitblijven van aangepaste sectorprotocollen. Door de Coronacrisis zijn de overleggen over het nationaal plan tijdelijk opgeschort. Op 13 en 20 mei heeft mijn departement bijeenkomsten georganiseerd waarbij het Nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen en de bijbehorende sectorprotocollen aan de orde kwamen. Het nationaal plan en de bijbehorende sectorprotocollen zijn inmiddels geactualiseerd en op 17 juni op de website van de NVWA geplaatst.³ De sectorprotocollen van Vee en Logistiek Nederland en Transport en Logistiek Nederland, en die van de Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV) zijn aangescherpt. Op 23 juni jl. is ook het protocol van de Sectorraad Paarden aangepast. Ik verwijs uw Kamer voor de inhoud van de aanscherpingen naar het nationaal plan en de brief die ik u gelijktijdig met de beantwoording van deze vragen toestuur.

Vraag 5

Kunt u de Kamer informeren over de voortgang van het voornemen, zoals aangegeven in de beantwoording van het eerder aangehaalde schriftelijk overleg, om u in te zetten voor aansluiting van de pluimveesector bij het Nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen?

Antwoord 5

De pluimveesector is niet aangesloten bij het nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen omdat zij problemen voorzien als de transporten van slachtpluimvee stilgelegd moeten worden bij temperaturen vanaf 35 graden. Met name de vleeskuikensector is dermate strak georganiseerd, dat er weinig speling mogelijk is voor de afvoer naar de slacht. Onverhoopt uitstel van het slachtmoment moet binnen een zo kort mogelijke termijn worden ingehaald, om welzijnsproblemen in de stallen te voorkomen. Dit maakt het huidige productiesysteem van de pluimveesector in Nederland erg kwetsbaar en zij zullen in de productieschakels moeten anticiperen op periodes van hitte in de zomer omdat het ook voor de pluimveesector niet meer is toegestaan om dieren te transporteren bij temperaturen boven de 35 graden. De NVWA heeft de afgelopen periode extra inzet gepleegd om aangepaste slachttijden voor de pluimveesector mogelijk te maken in periodes van extreme hitte.

Vraag 6

Deelt u de mening dat bindende maatregelen noodzakelijk zijn, mocht de pluimveesector onvoldoende bereidheid tonen om te voldoen aan verbeteringen ten aanzien van transport van dieren bij extreme temperaturen?

Antwoord 6

De pluimveesector heeft een sectorprotocol opgesteld met maatregelen die genomen worden in periodes van hitte. Het ontbreken van een transportverbod (inclusief vangen en laden) vanaf een buitentemperatuur van 35 graden is een kwalijke tekortkoming. Zeker gezien het feit dat de aantallen *dead on arrivals* in de slachthuizen voor vleeskuikens al vanaf 30 graden flink toenemen.

De Beleidsregel diertransport bij extreme temperaturen, waarmee het vervoer van dieren bij 35 graden of meer niet meer is toegestaan, geldt ook voor pluimvee. Omdat er ook onder deze temperatuur welzijnsproblemen kunnen ontstaan, voert de NVWA bij warme dagen extra controles uit op (pluim)veetransporten.

Vraag 7

Voor hoeveel dieren in de Nederlandse veehouderij is het thans mogelijk om naar buiten te gaan om zo zelf te kunnen kiezen tussen een binnen- en buitenklimaat?

Antwoord 7

Over deze gegevens heb ik geen beschikking.

³ <https://www.nvwa.nl/documenten/dier/dierenwelzijn/welzijn/publicaties/nationaal-plan-voor-veetransport-bij-extreme-temperaturen-2020>

Vraag 8

Ziet u mogelijkheid om voor meer diersoorten ruimte te creëren om naar buiten te gaan, in aanvulling op de geadviseerde weidegang voor melkvee?

Antwoord 8

De omstandigheden waaronder we dieren houden moeten passend zijn voor het dier. Voor koeien is grazen een natuurlijke behoefte waaraan alleen met weidegang tegemoet kan worden gekomen. Ook voor andere diersoorten kan een uitloop bijdragen aan het welzijn door de extra keuzemogelijkheid die dit de dieren biedt. Een buitenruimte kent ook nadelen, zoals een verhoogde blootstelling aan dierziekten en roofdieren. In het kader van de hitte wil ik hierbij opmerken dat het klimaat in stallen waarbij dieren over een uitloop beschikken, doorgaans juist moeilijker te reguleren is. Technische ventilatiesystemen zijn bedoeld om een goede kwaliteit van de omgeving van de dieren te bewerkstelligen en het klimaat zo constant mogelijk te houden. Stallen met natuurlijke ventilatie zijn wel minder gevoelig voor storingen.

Vraag 9

Ziet u kansen het voornemen om te bezien of het slachtempo omlaag kan met als doel het dierenwelzijn beter te borgen, zoals aangekondigd tijdens de debatten over misstanden in slachthuizen, te combineren met het streven naar een lagere bezettingsgraad – zeker bij hoge temperaturen – van diertransporten?⁴

Antwoord 9

De criteria voor het verlagen van de bandsnelheid die ik aan het uitwerken ben in relatie tot dierenwelzijn en voedselveiligheid staan los van de beladingsgraad van diertransporten. Voor de beladingsgraad bestaan Europese normen, vastgelegd in de transportverordening. Daarin staat ook bepaald dat de belading varieert naar gelang de weersomstandigheden. In de sectorprotocollen onder het nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen is uitgewerkt dat er minder dieren geladen moeten worden bij hoge temperaturen.

Vraag 10

Kunt u aangeven hoe de ambitie, zoals aangegeven in uw brief van 4 september 2019, om samen met slachthuizen, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de Stichting Kwaliteitskeuring Dierlijke Sector (KDS) te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om gedurende hete periodes volledig over te schakelen op tropenroosters vordert en kunt u aangeven of een besluit hierover voor de zomerperiode van 2020 valt te verwachten?⁵

Antwoord 10

De NVWA heeft met de betreffende sectororganisaties, slachterijen en KDS overleg gehad over de verschillende wensen, mogelijkheden en consequenties van het aanpassen van keurings- en toezichtstijden gedurende periodes van grote hitte en over wanneer het nationaal plan extreme temperaturen van kracht kan zijn. Er zijn aangepaste planningsroosters opgesteld («tropenroosters») met de voorwaarden wanneer deze doorgevoerd kunnen worden, zowel voor pluimvee als roodvlees. Hierover worden momenteel gesprekken gevoerd met de medezeggenschap om de aangepaste werktijden bij hitte nog dit seizoen te kunnen hanteren. De uiteindelijke uitvoering van de aangepaste planningsroosters blijft afhankelijk van voldoende beschikbaarheid van gekwalificeerde medewerkers, waarbij de extra gezondheidseisen die momenteel gelden als gevolg van de corona-pandemie onverhoopt capaciteitsproblemen zouden kunnen geven. Zie ook het antwoord op vraag 5.

Vraag 11

Kan de Kamer het door u toegezegde wetsvoorstel voor een verbod op transporten boven 35 graden Celsius voor komende zomer verwachten? Zo nee, waarom niet?

⁴ Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 54, item 7, p. 20–23

⁵ Kamerstuk 28 286, nr. 1061, p. 2

Antwoord 11

Zoals ik in mijn bijgevoegde brief heb aangegeven treedt de Beleidsregel diertransport bij hoge temperaturen op donderdag 2 juli as. in werking.

Vraag 12

Hoe kijkt u aan tegen de aanbeveling van de Dierenbescherming en Eyes on Animals om bij temperaturen boven 30 graden Celsius louter gebruik toe te staan van geklimatiseerde transportwagens?⁶

Antwoord 12

De inzet van uitsluitend klimaatgestuurde wagens met airconditioning bij hoge buitentemperaturen zou het dierenwelzijn ten goede komen. Op dit moment zijn er slechts enkele veewagens met zulke geavanceerde techniek. Dit betreft met name het vervoer van eendagskuikens.

Zoals ik heb aangegeven in mijn brief zal de NVWA vanaf deze zomer certificering van transport langer dan 8 uur weigeren indien ergens onderweg de voorspelde temperatuur boven de 30 graden uit zal komen. Er kan een uitzondering gemaakt worden indien de aanvrager een geplande reis kan overleggen waarbij onderweg, op grond van de voorspelling, nergens de temperatuur van 30 graden zal worden overschreden (bijvoorbeeld door 's nachts te rijden), óf het transport uitgevoerd wordt met vrachtwagens met actieve koeling van voldoende capaciteit. Na de zomer van 2020 evalueren de EU-lidstaten de diverse werkwijzen voor de 30-gradengrens.

Vraag 13

Bent u bereid de Kamer te informeren over de voortgang van uw ambitie om het staken van transporten over lange afstand bij temperaturen boven 30 graden Celsius te verwerken in EU-wetgeving, aangezien u in het verslag van de Landbouw- en Visserijraad van 15 juli 2019 aangaf dat u zich daar in Europees verband hard voor heeft gemaakt?⁷

Antwoord 13

Ik zet mij in Europees verband in voor duidelijkere normen in de EU transportverordening. De NVWA houdt dit jaar rekening met de oproep van de Commissie bij de certificering en evaluatie van dergelijke transporten en zal niet certificeren als de voorspelling van de temperatuur ergens onderweg boven de 30 graden uitkomt. Ik verwijs uw Kamer voor uitgebreidere informatie over mijn inzet naar bijgevoegde brief.

Vraag 14

In hoeverre gooit de coronacrisis roet in het eten bij het aangaan van de geformuleerde ambities ten aanzien van diertransporten bij extreme temperaturen?

Antwoord 14

Deze ambities zijn onveranderd gebleven.

Vraag 15

Levert de coronacrisis problemen op voor medewerkers van de NVWA voor wat betreft de inspectie en handhaving van transporten en slachthuizen?

Antwoord 15

Voedselproducerende bedrijven (inclusief slachterijen en dierenvervoer) zijn aangewezen als vitale sector in Nederland. De NVWA heeft de afgelopen periode door beperkte capaciteit als gevolg van de coronacrisis haar werkzaamheden moeten prioriteren. De keuringswerkzaamheden op de slachthuizen hebben hierbij prioriteit gekregen. Dat betekent dat de NVWA haar werkzaamheden in de slachthuizen blijft uitvoeren. Wel onder de voorwaarde dat NVWA-medewerkers hun werkzaamheden moeten kunnen doen volgens de RIVM-richtlijnen. De inspecties die plaatsvinden op diertransporten worden nu vooral risicogericht uitgevoerd, dat wil zeggen

⁶ Dierenscherming & Eyes on Animals, 26 maart 2019, «Op de bres tegen hitte-stress: 10 actiepunten om hitteproblemen tijdens slacht(pluim)veetransporten te voorkomen»

⁷ Kamerstuk 21 501-32, nr. 1195, p. 3

naar aanleiding van meldingen en aan de hand van aanwijzingen dat het dierenwelzijn in het geding is.

Vraag 16

Wanneer kan de Kamer het advies van het Bureau Risicobeoordeling & Onderzoek (Buro) van de NVWA over een onderbouwde risicobeoordeling voor het welzijn van vleesvarkens en vleeskuikens tijdens transport bij extreme temperaturen tegemoetzien?

Antwoord 16

Het advies wordt zo snel mogelijk, maar uiterlijk over 9 weken, openbaar gemaakt.

Vraag 17

Bent u bereid om te onderzoeken hoe kan worden voorkomen dat met dieren gevulde vrachtwagens bij slachthuizen op warme dagen in lange rijen moeten wachten en zijn de slachthuizen bij machte om de dieren tijdens het wachten te verkoelen, bijvoorbeeld middels ventilatoren of sprinklerinstallaties?

Antwoord 17

In het kader van het Nationaal plan voor veetransporten bij extreme temperaturen wordt hier uitgebreid aandacht aan besteed en de betrokken sectoren spannen zich in om lange wachtrijen voor de slachthuizen te voorkomen. Sinds afgelopen jaren zetten steeds meer slachthuizen ventilatoren in, of nemen ze andere maatregelen zoals het afkoelen van het wegdek met water. Dit staat in de sectorprotocollen beschreven en wordt verder in detail uitgewerkt door de individuele slachthuizen. Ook bij de pluimveesector, die niet deelneemt aan het nationaal plan, zijn dergelijke maatregelen opgenomen in hun hitteplan. Diverse pluimveeslachthuizen maken gebruik van grote ventilatoren tijdens hete dagen.